

راه قُرب به خداوند متعال

(۱) حضرت باقر علیه السلام فرمودند: هیچ پیامبری نیامده است مگر آن که بر نماز شب مداومت می کرده است.^۱

(۲) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: بر شما باد به خواندن نماز شب، زیرا سنت پیامبر شما و روش و ویژگی صالحین قبل از شما بوده است.^۲

(۳) رسول خدا صلی الله علیه و آله به امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: ای علی! بخشی از شب را نماز شب بخوان، هرچند به اندازه ی دوشیدن گوسفند باشد (یعنی زمان کوتاهی باشد). در سحرگاهان دعا کن که در آن وقت، دعایی رد نمی شود.^۳

(۴) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: از شیعیان ما نیست کسی که نماز شب نمی خواند.^۴

(۵) رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: وقتی بنده از بستر لذت بخش خود برخیزد- در حالی که چشمانش خواب آلوده است- تا پروردگارش را با نماز شب خوشنود کند، خداوند به فرشتگان مباحثات می کند و می فرماید: آیا بنده ی مرا نمی بینید که از خواب گوارایش دست کشیده و به نمازی مشغول است که بر او واجب نکرده ام؟ شاهد باشید که من او را آمرزیدم.^۵

---

^۱ - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۳۶ به نقل از تفسیر القمی

^۲ - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۹ به نقل از ثواب الاعمال

^۳ - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۶۷ به نقل از مکارم الاخلاق

^۴ - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۶۲ به نقل از روضة الواعظین - یعنی آن قدر نماز شب در نزد اهل بیت علیهم السلام ارزش دارد که از شاخصه های مهم شیعیان خود را توجه به نماز شب معرفی می کنند.

^۵ - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۶ به نقل از عدّة الداعی

۶) بلال از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل می‌کند که فرمودند: بر شما باد به قیام در شب که ویژگی و روش صالحین قبل از شما بوده است. قیام شبانه، سبب قرب به خدا می‌شود، از گناه باز می‌دارد، سبب پوشاندن سیئات می‌شود و بیماری را از بدن می‌برد.^۶

۷) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: دروغ می‌گویند کسی که می‌پندارد نماز شب می‌خواند در حالی که گرسنه و فقیر است، زیرا نماز شب، روزی در روز را (برای خواننده ی نماز شب) تضمین می‌کند.^۷

۸) حضرت رضا علیه السلام فرمودند: بر خواندن نماز شب مداومت داشته باشید، زیرا حرمت پروردگار است^۸ و سبب جاری شدن روزی و نیکو شدن چهره می‌شود و روزی روز را تضمین می‌نماید.^۹

۹) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: نماز شب، گناهان روز را از بین می‌برد.^{۱۰}

۱۰) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: آن هشت رکعت نمازی که یک بنده در آخر شب می‌خواند، زینت آخرت است.^{۱۱}

۱۱) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: نماز شب، چهره و اخلاق را نیکو و فرد را خوشبو می‌کند. همچنین روزی را روان و دین را ادا می‌کند. نماز شب، ناراحتی‌ها را می‌برد و به دیده، جلا می‌بخشد.^{۱۲}

۶- بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۲۳

۷- بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۴ به نقل از محاسن

۸- یعنی نوعی پاسداشت حریم رب العزه، منعم همه ی مخلوقات و اعطا کننده ی همه ی نیکویی ها می باشد.

۹- بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۴ به نقل از فقه‌الرضا علیه السلام

۱۰- بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۴ به نقل از تفسیر عیاشی

۱۱- بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۳ به نقل از ثواب الاعمال

۱۲- پس یکی از راه های ادا شدن قرض ها اقامه ی نماز شب است! گرفتاران بدهکار این حقیقت وعده داده شده را دست کم نشمارند!

۱۳- بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۳ به نقل از ثواب الاعمال

۱۲) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: عامل روشنایی روز قیامت، نماز در دل شب است.^{۱۴}

۱۳) رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر بنده‌ای از زن و مرد که خواندن نماز شب روزی‌اش شود، و با اخلاص و وضوی کامل، و با نیت صادق و قلب سلیم و بدن خاشع و چشم گریان نماز بخواند، خداوند در پشت او صف‌هایی از فرشتگان در دو سوی مشرق و مغرب تشکیل می‌دهد و تعداد فرشتگان در هر صف به حدی است که جز خدا تعداد آن‌ها را نمی‌شمارد. پس وقتی بنده از نماز فارغ شد، خداوند به تعداد فرشتگان، برای او درجات می‌نویسد.^{۱۵}

۱۴) امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: قیام شبانه، سبب صحت بدن می‌شود.^{۱۶}

۱۵) مردی نزد امیرالمؤمنین علیه السلام آمد و گفت: من از خواندن نماز شب محروم هستم. حضرت فرمودند: تو کسی هستی که گناهانت تو را از این کار باز داشته است.^{۱۷}

۱۶) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: مردی یک دروغ می‌گوید، پس از خواندن نماز شب محروم می‌شود و وقتی از این نماز محروم شد، از روزی محروم می‌شود.^{۱۸}

۱۷) رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: نماز شب، چراغی برای صاحب آن در تاریکی قبر است.^{۱۹}

---

^{۱۴} - تفسیر القمی، ج ۲، ص ۲۵

^{۱۵} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۳۶-۱۳۷ به نقل از امالی صدوق

^{۱۶} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۵ به نقل از دعوات راوندی

^{۱۷} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۵۱-۱۵۲ به نقل از توحید

^{۱۸} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۶ به نقل از علل الشرایع

^{۱۹} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۶۰-۱۶۱ به نقل از ارشاد القلوب - شاید ما از آن تاریکی و تنهایی هراسی نداریم که بر این مهم همت نمی

گماریم! خدای متعال ما را از غفلت رهایی بخشد!

۱۸) حضرت صادق علیه السلام از امیرالمؤمنین علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل می‌کنند که فرمودند: نماز شب، مایه‌ی خوشنودی پروردگار و دوستی فرشتگان و سنت پیامبران و نور معرفت و ریشه‌ی ایمان و موجب آرامش بدن و عامل نفرت شیطان، و سلاح در مقابل دشمن، و عامل استجاب دعا و قبولی اعمال، و برکت در روزی است. همچنین نماز شب، شفیع خواننده‌ی آن نزد فرشته‌ی مرگ، چراغ قبر او، فرش زیر او در قبر، عامل پا سخ به نکیر و منکر، و مونس انسان در قبر و زیارت کننده‌ی وی در قبر تا روز قیامت می‌باشد. نماز شب، عامل سنگینی میزان، و جواز عبور از صراط و کلید بهشت می‌باشد.^{۲۰}

۱۹) حضرت رضا علیه السلام فرمودند: بر شما باد به نماز شب. پس بنده‌ای نیست که در آخر شب برخیزد و هشت رکعت نماز (شب)، و دو رکعت نماز شفع و یک رکعت نماز وتر بخواند، و در قنوت نماز هفتاد بار استغفار کند، مگر آن که از عذاب قبر و آتش دور می‌شود و عمرش طولانی شده و زندگی‌اش و سعت می‌یابد. خانه‌هایی که نماز شب در آن‌ها خوانده می‌شود، برای اهل آسمان نورافشانی می‌کنند، همان‌طور که ستارگان برای اهل زمین نورافشانی می‌کنند.^{۲۱}

طریقه‌ی خواندن نافله‌ی شب

۱) نماز نافله شب، جمعاً ۱۱ رکعت است که چهار نماز دو رکعتی به نیت «نماز شب»، سپس دو رکعت نماز به نیت «نماز شفع» و بعد از آن، یک رکعت نماز به نیت «نماز وتر» خوانده می‌شود. نماز وتر، نمازی است یک رکعتی با یک قنوت که قنوت آن قبل از رکوع خوانده می‌شود. البته در بعضی روایات، به جمع دو نماز شفع و وتر، «وتر» گفته شده است.

^{۲۰} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۶۱ به نقل از ارشاد القلوب - خدایا! این همه لطف تو به جهت اقامه‌ی چند رکعت نماز! ... خدایا این

افتخار مرا بس که مولایی چون تو دارم!

^{۲۱} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۶۱ به نقل از روضة الواعظین

۲) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله، هشت رکعت نماز شب، و سه رکعت نماز وتر (دو رکعت شفع و یک رکعت وتر) می‌خواندند.^{۲۲}

۳) نماز شب در ثلث آخر شب خوانده می‌شود، اما حضرت صادق علیه السلام می‌فرماید: هرگاه بیم‌ناک بودی که مبادا آخر شب به نماز برنخیزی، یا به مرضی مبتلا شوی یا سرمای هوا به تو آسیبی رساند، نماز خود را در ابتدای شب بخوان و شفع و وتر را به جای آور.^{۲۳}

۴) حضرت باقر علیه السلام فرمودند: هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، نباید شب را به صبح برساند، مگر آن که نماز وتر را بخواند.^{۲۴}

مستحبات قنوت نماز وتر

۱) رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر کدام از شما که قنوت طولانی‌تری در نماز وتر دارید، روز قیامت در موقف (حساب و کتاب)، آسایش بیشتر خواهید داشت.^{۲۵}

۲) مستحب است که در نماز وتر، انسان از ترس خدا و خوف از عقاب الهی گریه کند یا خود را به گریه زند.^{۲۶}

۳) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: قنوت در نمازهای واجب برای دعا و در نماز شب برای استغفار است.^{۲۷}

---

^{۲۲} - الکافی، ج ۳، ص ۴۴۳

^{۲۳} - تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۱۶۸

^{۲۴} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۵ به نقل از علل الشرایع

^{۲۵} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۸۷ به نقل از من لایحضره الفقیه - به جهت عمل به این امر می‌توان جزوه‌ی دعای شریف مشلول را در دست گرفت و یا بخش‌هایی از ادعیه‌ای که در حفظ داریم را به درگاه خدای متعال عرضه بداریم.

^{۲۶} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۷۴ به نقل از مصباح المتهدّد

^{۲۷} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۶۹ به نقل از من لایحضره الفقیه - چه نیکو ست که ذکر شریف «یونسیه» را در نماز شب و قنوت وتر

۴) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: در نماز وتر، دست چپ خود را بلند کن و با دست راست، تعداد استغفار را بشمار.^{۲۸}

۵) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله در نماز وترشان، ۷۰ بار استغفار می‌کرد.^{۲۹}

۶) حضرت صادق علیه السلام در ذیل آیه: «وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ» فرمودند: منظور، ۷۰ بار استغفار در نماز وتر است که در آخر شب خوانده می‌شود.^{۳۰}

مستحبات قنوت نماز وتر

۱) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: هر کس در قنوت نماز وتر، ۷۰ مرتبه بگوید: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ»، و بر این کار به مدت یک سال مواظبت داشته باشد، خداوند او را در زمره ی «الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ»، یعنی استغفار کنندگان در سحرها، می‌نویسد و آمرزش الهی از جانب خداوند عزوجل برای او واجب می‌شود.^{۳۱}

۲) حضرت صادق علیه السلام فرمودند: هر کس به مدت چهل شب در قنوت نماز وتر، صد بار بگوید: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ»، خداوند وی را در زمره «الْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ» می‌نویسد.^{۳۲}

۳) امیرالمؤمنین علیه السلام در قنوت نماز وتر، ۷۰ مرتبه می‌فرمودند: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ» و ۷ مرتبه عرضه می‌داشتند: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ».^{۳۳}

^{۲۸} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۰۸ به نقل از علل الشرایع

^{۲۹} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۲۱

^{۳۰} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۲۱ به نقل از تهذیب

^{۳۱} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۲۰-۱۲۱ - مراقب باشیم که شیطان ما را به خاطر چند شب بی توفیقی در قیام به شب، مایوس نسازد و چون نتوانسته ایم عملی را یک سال به نظم و نیکویی انجام دهیم از این خیر ویژه محروم نشویم! هر چقدر توانستیم ارزش مند است!

^{۳۲} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۲۴ به نقل از جنة الامان

^{۳۳} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۳۰۸ به نقل از مصباح کفعمی

۴) رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ در قنوت نماز وتر، ۷۰ مرتبه استغفار می‌کردند و ۷ بار می‌فرمودند: «هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ».^{۳۴}

۵) مستحب است که در پایان قنوت نماز وتر، ۳۰۰ مرتبه بگوییم: «الْعَفْوُ» و سپس بگوییم: «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَتُبْ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ».^{۳۵}

۶) مستحب است که در قنوت نماز وتر، برای حداقل چهار نفر دعا شود که هر کس چنین کند، دعای خودش اگر خدا بخواهد، مستجاب می‌گردد.^{۳۶}

بنابر این، در قنوت نماز وتر می‌توان به طور خلاصه و به ترتیب چنین عمل کرد:

«دعا برای حداقل چهار نفر از مؤمنین و مؤمنات از زندگان و اموات، ۷۰ بار ذکر: «أَسْتَغْفِرُ اللهَ رَبِّي وَآتُوبُ إِلَيْهِ»، ۷ بار ذکر: «أَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَآتُوبُ إِلَيْهِ»، ۷ بار ذکر: «هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ»، ۳۰۰ بار: «الْعَفْوُ»، و نهایتاً این دعا: «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَتُبْ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ»^{۳۷}

^{۳۴} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۸۷ به نقل از من لايحضره الفقيه

^{۳۵} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۷۵ به نقل از مصباح المتهدج

^{۳۶} - بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۲۷۴ به نقل از مصباح المتهدج

^{۳۷} - روشن است که اگر انجام همه ی این ها بر فردی دشور بود به هر مقدار - حتی به یک نوبت ذکر شریف استغفار - اصل این عمل ویژه را ترک ننماید.

* ثواب تنظیم این متن را از طرف مرحوم پدر و مادرم، به مادر حضرت ثامن الحجج علی بن موسی الرضا علیه السلام هدیه می‌نمایم و از خوانندگان متن التماس دعای فراوان دارم؛ شاید خدای متعال به دل شما بیندازد و در نیمه شبی «سیدمحمد بن سیدمجتبی» را هم در قنوت نماز «وتر» خود دعا کنید! ...